

Секція 1

Радіна Т. С., Сабадирь О. О.
здобувач вищої освіти СВО «Магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»
факультету обліку та фінансів,
Науковий керівник: Яловега Л. В. – к. е. н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку
Полтавська державна аграрна академія

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ

Визначення фінансового результату діяльності господарюючого суб'єкта є загальноекономічною науково-практичною проблематикою, що є актуальною в умовах сьогодення. Облікове відображення фінансових результатів є ключовим фактором управління сучасним аграрним підприємством, що не лише оперативно реагує на динаміку господарських процесів, а уможлиблює попередження небажаних ситуацій, викликаних змінами зовнішнього середовища.

Відповідно до Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013 р., звичайна діяльність суб'єкта господарювання поділяється на операційну фінансову та інвестиційну [3]. Відтак, господарські операції основної діяльності підприємства пов'язані, насамперед, із виробництвом (реалізацією) продукції (робіт, послуг), що є основною метою функціонування будь-якої господарської одиниці і забезпечують їй основну частку доходу. Разом із тим, на всіх етапах еволюції бухгалтерського обліку визначення фінансового результату діяльності та порядок розподілу прибутку, вважалися основними його завданнями. Наразі економічні категорії «фінансовий результат» та «прибуток» стали визначальними критеріями ефективності господарювання, як результат – постійні дискусії між науковцями та практиками.

Величина фінансових результатів – це відбиток усіх видів діяльності господарюючого суб'єкта, зокрема: організації та технології виробництва; реалізації продукції (робіт, послуг) та її асортиментної політики; структури й величини витрат та ефективності використання трудових, виробничих і фінансових ресурсів [4].

У ході дослідження виявлено розбіжності суджень науковців сучасності щодо змістового навантаження економічної категорії «фінансові результати діяльності», і це є зрозумілим, оскільки це досить вагомий та фундаментальний показник, який акумулює в собі результати усіх видів господарської діяльності кожного окремо взятого господарюючого суб'єкта. Проте всі науковці й практики однакові в своїх судженнях щодо використання базових принципів обліку у визначенні фінансових результатів.

Фінансові результати діяльності господарюючого суб'єкта, на думку Є. Ю. Шари, доцільно розглядати з двох позицій: як економічну категорію

(додана вартість, створена працею працівників), і як методику визначення результату діяльності окремого підприємства (прибуток – перевищення доходів над витратами, або збиток – перевищення витрат над доходами) [4, с. 359].

Дохід є узагальнюючим, очевидним показником, оскільки визнається на основі документування операцій із реалізації продукції (робіт, послуг) та характеризує результати діяльності підприємств. Його розмір, здебільшого, залежить від обсягу виробленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг) та цінової політики на неї.

Відповідно до Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» № 290 від 29.11.1999 р. (далі – П(С)БО 15), дохід – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім збільшення капіталу за рахунок внесків власників) [2].

Визначення фінансового результату звітного періоду передбачає порівняння доходів цього періоду з витратами, що були здійснені для їх отримання. До того ж доходи й витрати відображаються в обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від часу надходження або оплати грошових коштів.

Витратами звітного періоду, відповідно до НП(С)БО 1, визнаються або зменшення активів, або ж збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [3].

У процесі діагностики діяльності господарюючого суб'єкта аналізується склад, структура та динаміка доходів, витрат й відрахувань із метою визначення пріоритетних видів діяльності, що мають важелі впливу на формування фінансових результатів діяльності підприємства. Класифікацію фінансових результатів за видами діяльності наведено на рис. 1.

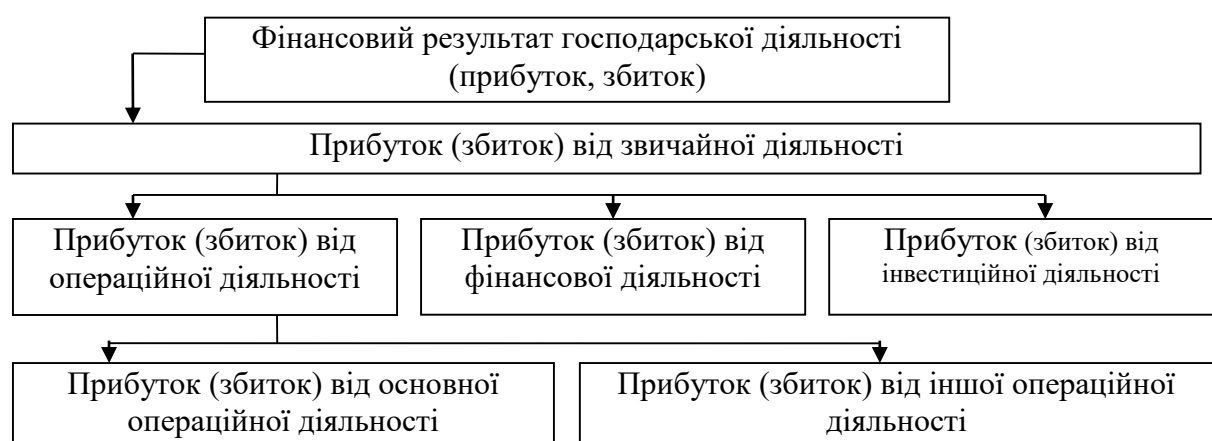

Рис. 1. Класифікація фінансових результатів за видами діяльності підприємства

На господарську діяльність підприємств впливає велика кількість взаємопов'язаних чинників: організаційних, матеріальних, фінансових і трудових. Ефективне використання яких є метою кожного суб'єкта

господарювання і, зрештою, виявляється у фінансових результатах їх діяльності.

Розрахунок фінансового результату операційної діяльності підприємства здійснюється шляхом зменшення валового прибутку на адміністративні витрати (загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства); витрати на збут (витрати, пов'язані з реалізацією продукції, товарів) та інші операційні витрати (собівартість реалізованих виробничих запасів; витрати на формування резерву для покриття сумнівних (безнадійних) боргів дебіторів (боржників) підприємства; втрати від знецінення запасів; інші витрати, що виникають у процесі операційної діяльності підприємства, крім тих, які входять до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

Різниця між валовим прибутком (збитком) та зазначеними витратами становить фінансовий результат від операційної діяльності підприємства.

У бухгалтерському обліку категорія «прибуток» пов'язана не тільки з фактичним результатом діяльності, а й з можливістю розрахунку прогностного показника. До того ж, прибуток, з одного боку, є критерієм ефективності виробничо-господарської діяльності, а з іншого – джерелом формування централізованих й децентралізованих фінансових ресурсів.

Прибуток є критерієм ефективності виробничо-господарської діяльності, а також джерелом формування централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів [1].

Отже, прибуток – найбільш узагальнюючий показник господарської діяльності підприємства і економіки в цілому. В умовах конкурентного середовища прибуток виконує функції: розширення виробництва; перепідготовка кадрів; фінансове мотивування працівників тощо. Відтак, взаємозв'язок облікової інформації з вимогами управління персоналом сприяє розширенню управлінської функції обліку. Керівники різних рівнів управління використовують облікову інформацію для прийняття управлінських рішень, що приводять до отримання бажаних фінансових результатів і є, наразі, найкращою обліковою системою є система, що оптимізує функції управління.

Список використаних джерел:

1. Гуцаленко Л. В. Прибуток у статичному та динамічному обліку аграрних підприємств. Економіка АПК. 2016. № 8. С. 90 – 92.
2. Дохід: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 від 29 листопада 1999 р. № 290 / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.kiev.ua>.
3. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07 лютого 2013 р. № 73 / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Шара Є. Ю. Особливості визначення фінансових результатів малих підприємств. Тези доповідей науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2012. С. 359 – 360.